

آیین نامه اجرایی حمل و نقل جاده ای مواد خطرناک

فصل اول: کلیات و تعاریف

ماده ۱- اصطلاحات به کار رفته در این آیین نامه به شرح زیر تعریف می شوند:

الف - متصدی حمل و نقل: منظور از متصدی حمل و نقل در این آیین نامه، کلیه شرکتها و مؤسسات حمل و نقل، سازمانها، کارخانجات و... اعم از دولتی و غیر دولتی می باشند که به حمل و نقل، سازمانها، کارخانجات، و... اعم از دولتی و غیر دولتی می باشند که به حمل و نقل محصولات خطرناک (تولیدات یا مواد اولیه) مبادرت می ورزند:

ب - مواد خطرناک: موادی که نسبت به بهداشت یا سلامتی انسان، حیوان و محیط زیست ذاتاً خطرزا بوده و مشمول یکی از طبقه بندی های نه گانه زیر می باشند

۱- طبقه یک: این طبقه به سه دسته تقسیم بندی می شود:

۱-۱- مواد و محصولات منفجره

۱-۲- محصولات و کالاهایی که با مواد منفجره انباشته گردیده اند.

۱-۳- محصولات و کالاهایی که ایجاد آتش سوزی و احتراق می نمایند.

۲- طبقه دو: این طبقه مشتمل است بر گازهای تحت فشار مایع نشده و گازهای نامحلول تحت فشار.

۳- طبقه سه: این طبقه مشتمل است بر مایعات قابل اشتعال.

۴- طبقه چهار: این طبقه به سه دسته تقسیم بندی می شود:

۴-۱- جامدات قابل اشتعال.

۴-۲- موادی که دارای قابلیت آتش سوزی و آتش افروزی خود به خود می باشند.

۴-۳- موادی که بر اثر تماس با آب یا مجاور با رطوبت، گازهای قابل اشتعال تولید می کنند.

۵- طبقه پنج: این طبقه به دو دسته تقسیم بندی می شود:

۵-۱- موادی که باعث ایجاد زنگ زدگی می شوند.

۵-۲- پراکسیدهای آلی

۶- محصولات سمی

۶-۱- محصولات سمی

۶-۲- مواد و محصولات متعفن که باعث ایجاد و نشر بیماریهای عفونی می گردند.

۷- طبقه هفت: مواد رادیواکتیو

۸- طبقه هشت: مواد خورنده و اسیدها

۹- طبقه نه: مواد و محصولات خطرناک متفرقه فهرست و اقسام مواد خطرناک که تحت هر یک از طبقات نه گانه فوق قرار می‌گیرند در زمینه «ز» این آیین‌نامه آمده است. همچنین در میان مواد خطرناک موضوع طبقات ۲ و ۴، موادی وجود دارند که از حیث اهمیت خطر و نحوه حمل، علاوه بر مقررات کلی دارای شرایط خاصی هستند که شرح هر یک از طبقات مذکور به ترتیب در ضمیمه «ح» و «ط» این آیین‌نامه آمده است.

ماده ۲- انجام هر گونه عملیات حمل و نقل جاده‌ای مواد خطرناک از نقطه‌ای به نقطه دیگر در داخل کشور مستلزم رعایت مقررات و ضوابط مندرج در این آیین‌نامه می‌باشد:

تبصره - برنامه زمان بندی و مراحل اجرای مفاد آیین‌نامه به شرح زیر است:

- ۱- کلیه شرایط و ضوابط مربوط به فصول اول و دوم این آیین‌نامه در خصوص کلیات و مقررات مربوط به عملیات بارگیری، حمل و نقل و باراندازی مواد خطرناک پس از تصویب آیین‌نامه لازم الاجراء می‌باشد.
- ۲- کلیه شرایط و ضوابط فصل سوم آیین‌نامه در خصوص مقررات مربوط به وسایل نقلیه حامل مواد خطرناک حداکثر تا ۱ سال پس از تاریخ تصویب آیین‌نامه لازم الاجراء می‌باشد. با وجود این مهلت رعایت مقررات مربوط به فصل سوم برای وسایل نقلیه حامل مواد سوختی در کشور ۲ سال پس از تصویب آیین‌نامه است.
- ۳- کلیه شرایط و ضوابط فصل چهارم این آیین‌نامه در خصوص مقررات مربوط به راننده و کمک راننده وسایل نقلیه حداکثر تا شش ماه پس از تاریخ تصویب آیین‌نامه لازم الاجراء می‌باشد و کلیه متصدیان حمل و نقل موظفند ظرف مدت یاد شده اقدامات لازم را برای اجرای آن به عمل آورند.

ماده ۳- راننده وسیله نقلیه حامل مواد خطرناک باید همواره، حین عملیات حمل و نقل کالای خطرناک اسناد مربوط به خصوصیات و نحوه حمل این‌گونه کالاها را وفق ضمیمه «ب» این آیین‌نامه در اختیار داشته باشد تا هنگام درخواست مقامات ذیصلاح ارایه نماید.

تبصره - در موارد حمل و نقل فرآورده‌های نفتی، فرم طراحی شده توسط شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی مشروط به درج موارد و اطلاعات مربوط، به عنوان ضمیمه "ب" موضوع این ماده تلقی شده و ارائه فرم یادشده به ضمیمه بارنامه مربوط توسط راننده وسیله نقلیه حامل فرآورده‌های نفتی کفایت می‌کند.

ماده ۴- وسایل حمل و نقل حامل مواد و محمولات خطرناک باید در حین عملیات حمل و نقل کلیه نشانه‌ها و علائم مندرج در ضمیمه «الف» این آیین‌نامه را دارا باشند.

تبصره - به شرکتهای حمل و نقل مهلت داده می‌شود تا نسبت به فراهم نمودن زمینه اجرای مفاد این ماده درخصوص حمل و نقل فرآورده‌های نفتی تا پایان سال ۱۳۸۳ اقدام نمایند.

ماده ۵- فرستنده کالا و محصول خطرناک مکلف است پیش از تنظیم قرارداد حمل و نقل کالا، طی اظهارنامه‌ای مطابق فرم پیوست شماره یک ازضمیمه «ب» متصدی حمل و نقل را از خطرناک بودن محموله و همچنین نوع خطر و اقدامات احتیاطی که باید در حین حمل و نقل کالای موصوف به‌عمل آید، مطلع نماید.

تبصره - چنانچه متصدی حمل و نقل از وجود کالای خطرناک آگاه نشده باشد، پس از وقوف به موضوع باید با هماهنگی سازمان حفاظت محیط زیست یا واحدهای تابعه آن و کسب اجازه مدعی العموم حوزه قضایی محل توقف نسبت به تخلیه محموله اقدام نموده یا به محل بارگیری عودت نماید. دراین شرایط صاحب کالا مطابق قوانین و مقررات موجود مسئول جبران کلیه خسارتهای و هزینه‌هایی است که از تحویل چنین کالایی به متصدی حمل و نقل، شخص ثالث یا دولت وارد گردیده است.

ماده ۶- در صورت عدم رعایت ضوابط و دستورالعمل‌های مندرج در این آیین‌نامه با تخلفات به شرح زیر برخورد خواهد شد:

الف - مؤسسات و شرکتهای حمل و نقل جاده‌ای براساس ماده ۱۳ مقررات و آیین‌نامه حمل و نقل بار و مسافر و مدت لغو پروانه فعالیت و تعطیلی شرکتهای و مؤسسات حمل و نقل جاده‌ای موضوع ماده ۱۴ اصلاحیه قانون نحوه رسیدگی به تخلفات و اخذ جرایم رانندگی.

ب - رانندگان وسایل نقلیه براساس جداول جرایم رانندگی موضوع ماده ۲ قانون نحوه رسیدگی بر تخلفات و اخذ جرایم رانندگی.

فصل دوم: مقررات مربوط به عملیات بارگیری، حمل و نقل و باراندازی مواد و محمولات خطرناک

ماده ۷- چنانچه متصدی حمل و نقل قصد حمل مواد خطرناک را دارد که در طبقه بندی مواد خطرناک تحت طبقات ۱، ۶، ۸ و ۹ شناسایی گردیده‌اند مکلف است جهت هماهنگی و تعیین مسیر مجاز تردد از مبدأ به مقصد و با اولویت جاده‌های خارج از شهرها به سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای یا سازمانهای تابعه مراجعه و ضمن ارایه درخواست کتبی به همراه اظهارنامه صاحب کالا، مجوز و مسیر عبور مواد خطرناک را دریافت نماید.

تبصره - سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای می‌تواند مجوز عبور و مسیر حمل و نقل بعضی از مواد خطرناک را به صورت مدت دار ارایه نماید.

ماده ۸- وسیله نقلیه حامل مواد خطرناک صرف نظر از وزن و حجم محموله فقط در ساعات روز مجاز به تردد در جاده‌های کشور خواهد بود و باید قبل از پایان روز در پارکینگ مناسب توقف و تا آغاز روز بعد از حرکت خودداری

کند. در صورت لزوم سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای نقشه مسیری راکه وسیله نقلیه حامل مواد خطرناک برای رسیدن به مقصد باید طی کند و توقفهای غیر اضطراری بین راه در آن پیش بینی شده است را در اختیارمتصدیان حمل و نقل قرار خواهد داد و راننده مکلف است وسیله نقلیه را در مسیر تعیین شده هدایت کند. در نقشه مورد بحث سعی خواهد شد که وسیله نقلیه حتی المقدور از نقاط کم جمعیت و احیاناً جاده‌ای کمربندی شهرها عبور داده شود و توقفهای بین راه دور از وسایل نقلیه دیگر و محل‌های امن و خلوت انجام گیرد.

تبصره - دارندگان وسایل نقلیه حامل فرآورده‌های نفتی موظفند حداکثر تا پایان شهریورماه سال ۱۳۸۴ نسبت به نصب تجهیزات مربوط به کنترل لحظه‌ای سرعت مجاز، ساعت مجاز رانندگی و امثال آن اقدام نمایند. پس از آن تاریخ وسایل نقلیه حامل فرآورده‌های نفتی تنها در صورت نصب تجهیزات یاد شده مجاز به تردد در شب می‌باشند. ماده ۹- پارک و توقف وسایل نقلیه حامل مواد و محصولات خطرناک در طول جاده‌ها فقط تحت شرایط زیر امکان‌پذیر است.

الف - نصب گوه به تعداد حداقل ۲ عدد و متناسب با تعداد چرخ‌های وسایل نقلیه حامل مواد و محصولات خطرناک در حین توقف الزامی است.

ب - موتور وسیله حامل مواد و محصولات خطرناک باید در حین توقف خاموش باشد.

ج - وسایل نقلیه حامل مواد و محصولات خطرناک نباید به هیچ عنوان نشت یا سرریز داشته باشند.

چ - وسایل نقلیه حامل مواد و محصولات خطرناک باید در نقاط با شیب کم توقف کنند و از پارک و توقف وسیله نقلیه در سربالایی یا سرازیری‌هایی که توسط وزارت راه و ترابری بای علایم مشخص شده‌اند، خودداری نماید.

ح - در مواقعی که راننده وسیله نقلیه حامل مواد خطرناک اضطراراً مجبور به توقف شود باید وسیله نقلیه را حتی المقدور منتهی الیه سمت راست جاده در محوطه باز دور از پلها و تونلها و تأسیسات رفاهی بین راه متوقف نماید.

خ - در توقف‌های بین راه و توقفهای اضطراری باید راننده یا کمک راننده در وسیله نقلیه یا اطراف آن باقی مانده و از آن مراقبت نماید. علاوه بر این ضرورت در مواضع ۱۰ متری ابتدا و انتهای وسیله نقلیه متوقف شده چراغهای

۲۴ ولتی یا ۱۲ ولتی زرد رنگ الکتریکی نصب شود که تأمین نیروی آنها مستقل از وسیله نقلیه صورت می‌گیرد.

ماده ۱۰- رانندگان وسایل نقلیه حامل مواد خطرناک در هنگام سوخت‌گیری باید موارد زیر را رعایت کنند:

الف - سوخت‌گیری حتی الامکان در پمپ‌های دور از شهرها و مراکز جمعیتی صورت گیرد.

ب - وسیله نقلیه دیگری در جلو یا عقب وسیله نقلیه حامل مواد خطرناک مشغول سوخت‌گیری یا در انتظار نوبت نباشد.

ج - موتور وسیله نقلیه حامل مواد خطرناک باید در حین سوخت‌گیری خاموش باشد.

د - راننده یا کمک راننده وسیله نقلیه نباید از آن دور شوند.

ماده ۱۱- وسایل نقلیه حامل محصولات خطرناک نباید تحت هیچ شرایطی وسیله نقلیه دیگری را یدک کشی نموده یا توسط وسیله نقلیه دیگری یدک کشی شود.

ماده ۱۲- حمل مسافر و سرنشین به استثنای راننده و کمک راننده یا عوامل دیگری که با تشخیص متصدی حمل و نقل باید همراه محموله و وسیله نقلیه در عملیات حمل و نقل کالای خطرناک باشد، ممنوع است.

ماده ۱۳- استعمال دخانیات یا استفاده از هرگونه وسیله روشنایی یا آتش زا در داخل وسیله نقلیه یا در فاصله ۵۰ متری آن در حین انجام عملیات حمل و نقل مواد خطرناک ممنوع است.

ماده ۱۴- چنانچه به هر دلیل در حین عملیات باراندازی یا بارگیری به ناچار باید در محوطه‌ای تعدادی وسیله نقلیه حامل مواد خطرناک متوقف شوند یادر توقفگاه مناسبی تعدادی از اینگونه وسایل نقلیه متوقف شده‌اند باید شعاع ۲۰ متری را برای فاصله یکدیگر حفظ کنند.

ماده ۱۵- در صورتی که پمپ تخلیه کالای خطرناک از نیروی موتور وسیله نقلیه انرژی خود را کسب نمی‌نماید باید در حین تخلیه، موتور وسیله نقلیه خاموش باشد.

تبصره ۱- چنانچه وسیله نقلیه، حامل محموله خطرناکی از طبقات ۶، ۸ و ۹ باشد و محل تخلیه و باراندازی در مکانی مسقف واقع شده باشد، باید وسیله نقلیه مجهز به موتور پمپ تخلیه محموله باشد که منبع انرژی آن مستقل از موتور محرکه وسیله نقلیه است.

تبصره ۲- چنانچه وسیله نقلیه، حامل محموله خطرناکی از طبقات ۱، ۶، ۸ و ۹ بوده و محل تخلیه و باراندازی در مکانی مسقف واقع شده باشد درحین تخلیه موتور وسیله نقلیه خاموش باشد.

ماده ۱۶- حمل مواد خطرناک در بارگیر و یدک مستقل و همچنین حمل مواد خطرناک طبقات ۱، ۶، ۸ و ۹ در وسایل نقلیه مفصل دار ممنوع است.

ماده ۱۷- محمولات خطرناک از طبقه ۴ و ردیف ۳-۴ باید در بارگیرهای مسقف و مقاوم نسبت به نفوذ آب و رطوبت حمل شوند.

ماده ۱۸- چنانچه وسیله نقلیه حامل مواد خطرناک به دلیل نقص فنی ناچار به توقف طولانی (براساس نظر صاحب کالا در چارچوب مقررات سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای) درمسیر گردد، راننده مکلف است متصدی حمل و نقل را از موضوع مطلع نماید و متصدی حمل و نقل نیز مکلف است متصدی حمل و نقل نیز مکلف است به محض اطلاع وسیله نقلیه مناسبی را به همراه عوامل لازم برای باراندازی وسیله نقلیه معیوب و بارگیری وسیله نقلیه اعزامی به محل توقف خودرو اعزام نماید.

ماده ۱۹- در صورت بروز سوانحی که منجر به پخش مواد در طبیعت می‌گردد، متصدی حمل و نقل، موظف است سریعاً مراتب را به سازمان‌های امدادی اطلاع دهد.

ماده ۲۰- متصدی حمل و نقل مکلف است قبل از اعزام وسیله نقلیه جهت بارگیری و حمل محموله خطرناک برنامه زمان بندی سفر را در اختیار راننده قرار دهد و راننده نیز مکلف است برنامه تنظیمی از سوی متصدی حمل و نقل را به دقت رعایت نماید.

ماده ۲۱- مواد خطرناک از انواع زیر گروه‌های طبقه ۱ باید در کامیون‌های بار بارگیر بسته یا دارای دربهای کناری (بغل بازشو) حمل شود.

ماده ۲۲- حداکثر وزن محموله از طبقه ۱ در زیر گروه ۱-۱ نباید از ۱۰۰۰ کیلوگرم و در زیر گروه‌های ۱-۲ و ۱-۳ نباید از ۳۰۰۰ کیلوگرم در هر بارگیرتجاوز نماید.

تبصره - میزان حمل محمولات متعلق به نیروهای مسلح کشور در صورت ضرورت و با مسئولیت وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح از شمول این ماده مستثنی است.

ماده ۲۳- متصدی حمل و نقل مکلف است مقررات مربوط به اسناد و مدارک حمل و نقل کالای خطرناک را طبق ضوابط مندرج در ضمیمه «ب» رعایت نموده و بسته‌ها و جعبه‌های حامل مواد خطرناک نیز باید دارای برچسب ویژه‌ای باشند که مشخصات کالای خطرناک و شماره طبقه مربوط به آن مطابق پیوست یک ضمیمه «الف» به دقت در آن منعکس شده باشد و روشهای بسته بندی مندرج در ضمیمه «ج» در مورد آنها رعایت گردد.

ماده ۲۴- چنانچه وسیله نقلیه، حامل محموله‌ای از طبقه ۱ بوده و مقرر است که محموله آن در باراندازهای مختلف تخلیه گردد، نحوه بارگیری باید به نحوی باشد که بدون جا به جا کردن سایر جعبه‌های حامل کالای خطرناک و به ترتیب محموله تخلیه و باراندازی شود.

ماده ۲۵- چنانچه وسیله نقلیه، حامل مواد خطرناک از طبقه ۱ توسط مأمورین پلیس راه ملزم به توقف شود، راننده وسیله نقلیه مکلف است در نقطه‌ای که پلیس راه مشخص نموده است، توقف نماید.

ماده ۲۶- در صورتی که کاروانی از وسایل نقلیه حامل مواد خطرناک به دنبال یکدیگر در حرکت باشند، رانندگان مکلف به حفظ فاصله ۸۰ متری از یکدیگر می‌باشند.

ماده ۲۷- محموله‌هایی از نوع دی اکسید کربن و اکسید نیتروژن و گازهایی از طبقه ۲ باید در وسایل نقلیه بدون مفصل و در تانکرهای ثابت که به نحو مناسبی به شاسی وسیله نقلیه محکم شده‌اند، حمل گردند.

ماده ۲۸- حمل گازهایی از طبقه ۲ در مخازن کوچک و در بارگیرهای کانتینرهای ممنوع است.

ماده ۲۹- حمل مایعات از طبقه ۸ فقط توسط تانکرهای ثابت مجاز است و این گونه مواد نباید به صورت بشکه‌های مجزا روی بارگیری‌های کفی یا اطاقدار حمل شوند.

فصل سوم: مقررات مربوط به وسایل نقلیه حامل مواد و محمولات خطرناک

ماده ۳۰- حمل و نقل کالاها و محمولات خطرناک در صورتی مجاز می‌باشد که وسایل نقلیه حامل این گونه محمولات حائز شرایط و ضوابط مندرج در این فصل باشند.

تبصره - حمل و نقل مواد سوختی به صورت مایع یا گاز در صورتی که ظرفیت وسایل نقلیه از میزان زیر تجاوز نمایند، مشمول مقررات این آیین‌نامه نمی‌باشند.

الف - وسایل نقلیه دارای تانکرهای قابل انفکاک جهت حمل مایعات با حداکثر ظرفیت ۱۰۰۰ لیتر.

ب - تانک کانتینرها جهت حمل انواع گازها با حداکثر حجم ۳۰۰۰ لیتر.

ماده ۳۱- وسایل نقلیه حامل مواد خطرناک باید علاوه بر معاینه فنی معتبر، دارای گواهینامه تأیید صلاحیت صادره از طرف مؤسسه معتبر به شرح مذکور در ضمیمه «د» این آیین نامه می باشند.

تبصره ۱- در صورت نبود مؤسسات فنی ذی صلاح در شناسایی و بازرسی فنی وسایل نقلیه حامل مواد خطرناک، شرکتها و مؤسسات حمل و نقلی شاغل در بخش حمل و نقل مواد خطرناک موظفند وفق مفاد این آیین نامه صلاحیت فنی وسیله نقلیه تحت پوشش خود را به دفتر واری و گواهینامه ای مطابق ضمیمه «د» را تنظیم و در اختیار رانندگان و عوامل حمل و نقل کالای خطرناک قرار دهند. مسئولیت قانونی ناشی از عدم بررسی دقیق و درست وسایل نقلیه شاغل در این بخش، متوجه این شرکتها و مؤسسات بوده و هر گونه سهل انگاری در صدور چنین گواهینامه هایی مشمول مقررات ماده ۶ خواهد بود.

تبصره ۲- مدت اعتبار این گواهینامه یک سال بوده و مالک وسیله نقلیه مکلف است ظرف یک ماه قبل از انقضای مدت گواهینامه آن را تمدید نماید.

تبصره ۳- چنانچه وسیله نقلیه حامل مواد خطرناک از ۲ بخش مستقل کشنده و بارگیر تشکیل شده باشد باید هر کدام به تفکیک دارای یک گواهینامه تأیید صلاحیت باشند.

تبصره ۴- چنانچه وسیله نقلیه حامل مواد خطرناک از ۲ بخش کشنده و نیم یدک تشکیل شده باشد و نیم یدک به صورت مستقل دارای شماره پلاک باشد باید در بند ۷ گواهینامه تأیید صلاحیت شماره پلاک نیم یدک نیز درج گردد.

ماده ۳۲- وسایل نقلیه تانکدار با بارگیرهای نیم یدک که کانتینرهای حامل مواد خطرناک را حمل می کنند یا وسایل نقلیه ای که مواد و محصولات خطرناک را به صورت فله ای حمل می کنند باید از مثلثهای خطر در هر دو طرف کانتینر یا تانک استفاده کنند.

ماده ۳۳- اطلاعات زیر باید به صورت خوانا روی بدنه بارگیر وسایل نقلیه تانکدار که محمولات خطرناک را حمل نمایند درج گردد.

- ۱- نام شرکت یا مؤسسه حمل و نقل
- ۲- ظرفیت تانکر
- ۳- وزن خالی تانکر
- ۴- حداکثر وزن تانکر به همراه محموله
- ۵- تاریخ و مدت اعتبار بازرسی

ماده ۳۴- اطلاعات زیر باید به صورت خوانا بر روی تانک کانتینرهای حامل مواد خطرناک درج گردد.

۱- شماره ثبت تانک کانتینر

- ۲- نام شرکت تولید کننده تانک کانتینر
- ۳- شماره سریال اعلام شده توسط شرکت تولید کننده تانک کانتینر
- ۴- مقدار عددی فشار محموله بر حسب مگاپاسکال یا بار
- ۵- سال تولید تانک کانتینر
- ۶- ظرفیت تانک کانتینر بر حسب لیتر

ماده ۳۵- وسایل نقلیه‌ای که محمولات خطرناک با حداکثر نقطه اشتعال ۳۲ درجه سانتی گراد را حمل می‌نمایند باید سرپوشیده بوده و طرح و ساخت محفوظه بارگیر آنها به صورتی باشد که محموله آنها تحت اثر دما و حرارت خارج از محیط قرار نگیرند.

ماده ۳۶- حداکثر عمر تانک‌هایی که به صورت بارگیر برای حمل کالاهای خطرناک از طبقه ۳ بکار می‌روند، نباید از ۸ سال تجاوز کند.

ماده ۳۷- تانک‌هایی که در آنها محمولاتی از طبقات ۲-۵ و ۸ حمل می‌شوند باید از ورقی با پوشش گالوانیزه ساخته شوند و عمر آنها نیز از ۴ سال تجاوز ننماید.

ماده ۳۸- وسایل نقلیه حامل مواد خطرناک باید در سطح قایم عقب دارای مثلث نارنجی رنگ به طول قاعده ۴۰ سانتی متر و ارتفاع ۳۰ سانتی متر باخط مشکی حاشیه‌ای به ضخامت ۱۵ میلی متر باشند.

تبصره ۱- وسایل نقلیه تانک‌دار و بارگیرهایی که دارای بیش از یک تانکر برای حمل و نقل کالای خطرناک هستند باید علاوه بر نصب مثلث موضوع این ماده به دو مثلث خطر با همان ابعاد در طرفین نیز مجهز باشند.

تبصره ۲- وسایل نقلیه حامل محمولات خطرناک به صورت جامد و فله‌ای، علاوه بر نصب مثلث خطر موضوع این ماده، باید تابلوهای نارنجی که شماره کالای خطرناک، شماره خطر و سایر مشخصات لازم در آن ثبت شده است را مطابق ضمیمه «ه» داشته باشند.

ماده ۳۹- وسایل نقلیه حامل مواد خطرناک باید به وسایل اطفای حریق متناسب با نوع وسیله نقلیه و میزان قابلیت اشتعال کالاهای حمل شده مجهز باشند.

فصل چهارم: مقررات مربوط به راننده و خدمه وسایل نقلیه حامل مواد و محمولات خطرناک

ماده ۴۰- حمل و نقل کالاها و محمولات خطرناک در صورتی مجاز می‌باشد که رانندگان و کمک رانندگان وسایل نقلیه حامل این گونه محمولات حائز شرایط و ضوابط مندرج در این فصل باشند.

ماده ۴۱- رانندگان وسایل نقلیه حامل مواد خطرناک باید دارای گواهینامه معتبر متناسب با نوع وسیله نقلیه تحت راهبری خویش بوده و حداقل مدت ۳ سال از زمان صدور گواهینامه نیز سپری شده باشد.

تبصره ۱- حداقل سن رانندگان که قصد فعالیت در زمینه حمل و نقل مواد خطرناک را دارند، ۲۶ سال تمام می‌باشد.

تبصره ۲- حداکثر سن مجاز برای رانندگان وسایل نقلیه حامل مواد خطرناک ۵۰ سال تمام می‌باشد. اما در صورت عدم بروز تخلفات از جانب راننده بادر نظر گرفتن امتیازبندی تخلفات راننده، متصدی حمل و نقل می‌تواند با موافقت سازمان از رانندگان با سن بیش از ۵۰ سال و کمتر از ۶۰ سال استفاده نماید.

تبصره ۳- رانندگان وسایل نقلیه حامل فرآورده‌های نفتی که با معرفی شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران و تحت نظارت سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای آموزش‌های ویژه حمل مواد خطرناک را گذرانده باشند، در صورت قبولی در آزمون مربوط و اخذ تأییدیه از سازمان یادشده، بدون در نظر گرفتن مدت زمان طی شده از صدور گواهینامه پایه یکم مجاز به فعالیت در امر حمل و نقل فرآورده‌های نفتی خطرناک می‌باشند.

ماده ۴۲- آن دسته از رانندگان که مواد خطرناک را داخل تانکرهای ثابت یا تانکرهای قابل انتقال با ظرفیت بیش از ۱۰۰۰ لیتر یا تانک کانتینرهای باظرفیت بیش از ۳۰۰۰ لیتر حمل می‌کنند و همچنین رانندگانی که به حلم این مواد توسط وسایل نقلیه با وزن ناخالص بیش از ۳۵۰۰ کیلوگرم اقدام می‌نمایند، باید علاوه بر گواهینامه متناسب با رانندگی وسیله نقلیه، تأییدیه ویژه‌ای که مؤید آشنایی با موضوع حمل و نقل مواد خطرناک، مفاد آیین‌نامه حمل و نقل جاده‌ای مواد خطرناک، اقدامات احتیاطی جهت اجتناب از بروز حوادث ناشی از حمل و نقل مواد خطرناک و اقدامات پیشگیرانه در جهت جلوگیری از حوادث ناشی از حمل و نقل جاده‌ای این مواد را مطابق نمونه مذکور در ضمیمه و در اختیار داشته باشند.

تبصره ۱- برای صدور تأییدیه ویژه، شرکتها و مؤسسات حمل و نقلی که به جابجایی مواد خطرناک مبادرت می‌ورزند، مکلفند براساس ضوابط و دستورالعمل‌های ارایه شده از طرف سازمان حمل و نقل و پایانه‌های کشور اقدام به برگزاری دوره‌های آموزشی نموده و تأییدیه ویژه را به رانندگان ارایه کنند.

تبصره ۲- در مورد رانندگان وسایل نقلیه حامل فرآورده‌های نفتی، شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی مکلف است دستور عمل آموزشی رانندگان مربوط درخصوص نحوه مقابله با مخاطرات ناشی از حمل کالاهای مذکور و نیز چگونگی بارگیری و حمل کالاهای موصوف را تهیه نماید و پس از تأیید سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای، در اختیار متصدیان حمل و نقل این قبیل مواد خطرناک قرار دهد.

ماده ۴۳- رانندگان وسایل نقلیه مکلفند قبل از آغاز عملیات حمل و نقل وسایل و لوازم زیر را به همراه داشته باشند و در صورت لزوم از آنها استفاده کنند.

- ۱- جلیقه زرد رنگ احتیاط مطابق با استاندارد EN۴۷۱
- ۲- عینک حفاظتی مناسب جهت حفاظت از چشم در مقابل حرارت و خطرات ناشی از واکنشهای شیمیایی مواد خطرناک.
- ۳- ماسک مناسب برای تصفیه بخارها و گازهای ناشی از محمولات سمی.
- ۴- دستکش لاستیکی مناسب و مقاوم در برابر مواد شیمیایی.
- ۵- چکمه لاستیکی مقاوم در برابر مواد شیمیایی.
- ۶- تن پوشی سراسری از جنس مواد ضدآب (WATER PROOF) و مقاوم در برابر مواد شیمیایی.
- ۷- چراغ قوه دستی
- ۸- بطری حاوی مایع شستشوی چشم.
- ۹- بطری حاوی آب

ماده ۴۴- به منظور کنترل و ارزیابی میزان تخلفات رانندگی رانندگان و شرکتهای حمل و نقل از مفاد این آیین نامه دستورالعمل امتیازبندی تخلفات ونحوه برخورد با رانندگان و شرکتهای توسط سازمان حمل و نقل و پایانههای کشور و معاونت راهنمایی و رانندگی و امور حمل و نقل ناجا تهیه و به مرحله اجرا گذارده خواهد شد.

ماده ۴۵- استفاده از رانندهای که حائز کلیه شرایط راننده اصلی باشد، همراه وسیله نقلیه حامل مواد خطرناک اجباری است.

ماده ۴۶- رعایت کنوانسیون بازل و مصوبات مرتبط با آن در حمل و نقل جادهای لازم الاجرا است.